

KONFLIKT V DÁRFÚRU

V provincii Dárfúr v západním Súdánu probíhá již několik let rozsáhlý konflikt mezi súdánskou vládou (ozbrojenci s její podporou) a povstaleckými skupinami. Od roku 2006 dochází k bojům také mezi jednotlivými frakcemi povstalců. Konflikt vypukl kvůli soupeření o vládní podporu a přírodní zdroje a záhy nabyl povahy etnického soupeření jednotlivých kmenů.

Důsledkem konfliktu jsou statisíce obětí na životech, miliony uprchlíků soustředěných v táborech, běžné případy znásilňování žen, devastace rozsáhlých území a humanitární katastrofa spojená s hladomorem a šířením chorob. V oblasti působí tisíce osob jak v mezinárodních silách udržujících příměří, tak i v mnoha nevládních humanitárních organizacích a agenturách OSN.

Příčiny a průběh konfliktu

Nepokoje začaly v únoru 2003 útokem na vládní základny ze strany místních povstalců, zastupujících usedlé africké (tj. nearabské) kmeny Fúr, Zagháwa a Masálít, které tvoří většinu populace Dárfúru. Akci zdůvodnili tím, že vláda řízená prezidentem, arabským generálem Omarem al-Bašírem, zanedbává pouštní oblasti západního Súdánu a vyzbrojuje kočovné arabské kmeny (zvané Džandžawíd), které páchají násilí na afrických zemědělci. Faktem je, že sucho, postup saharské pouště a přelidnění nutily kočovníky ze severu k průnikům na jižnější osídlená území – mezi prvotní příčiny konfliktu proto patří i změny životního prostředí. Zvláště špatnou pověst si vysloužily skupiny ozbrojenců z arabského kmene Baqqára, kteří začali na vesnice černých Afričanů podnikat systematické nájezdy spojené s vražděním, znásilňováním a vypalováním. Jejich akce často přicházely těsně po bombardování povstaleckých základů súdánským letectvem, což poukazovalo na jejich spojení s centrální vládou. Ta to však vždy popírala s tím, že Džandžawíd jsou kriminální živly.

Ačkoli se vláda v listopadu 2004 dohodla s povstalcí na mírových opatřeních v bezpečnostní a humanitární oblasti a na zastavení vojenských letů nad Dárfúrem, konflikt pokračoval. Dvě původní povstalecké skupiny, Súdánská osvoboditelská armáda (SLA) a Hnutí za spravedlnost a rovnost (JEM) se začaly brzy štěpit na skupiny věrné jednotlivým velitelům, především podle kmenové příslušnosti. Většina frakcí se postavila proti míru podepsanému v květnu 2006 jedním z velitelů SLA a jejich spojením následně vznikla Národní fronta spásy (NRF) a o rok později Spojená fronta pro osvobození a rozvoj (UFLD). Násilí se mezitím rozšířilo o boje mezi jednotlivými skupinami povstalců, čímž vznikla značně nepřehledná situace.

Důsledky

Konflikt v Dárfúru připravil o domov přes dva miliony z celkových 7 milionů obyvatel. Někteří z nich museli utíkat několikrát za sebou. Uprchlíci jsou dnes rozmístěni v řadě přeplněných táborů po obou stranách hranice s Čadem, v nichž je značně nepříznivá hygienická a zásobovací situace. Další dva miliony lidí jsou přímo postiženy násilnostmi, ačkoli nemuseli prchat. Střízlivé odhady obětí konfliktu uvádějí číslo 300 000 osob, některé výrazně více.

Mezinárodní implikace

Vláda Spojených států považuje konflikt v Dárfúru za genocidu a

na Súdán uvalila sankce zpřísněné v květnu 2007.

Podle evropských zemí a OSN se jedná o sérii válečných zločinů, které musí být souzeny před Mezinárodním trestním tribunálem (ICC). Mezinárodní trestní tribunál následně obvinil súdánského prezidenta Omara al-Bašíra z genocidy, zločinů proti lidskosti a válečných zločinů a v březnu 2009 na něho vydal zatykač. V reakci na to Bašíř vykázal ze země zahraniční humanitární skupiny s odůvodněním, že se podílí na špionáži pro Mezinárodní trestní tribunál.

Konflikt zásadním způsobem destabilizuje celou oblast. Sousední Čad obvinil súdánskou vládu z podpory místních rebelů snažících se o svržení čadského prezidenta a načas přerušil se Súdánem diplomatické styky.

Lidé vyhnaní ze svých domovů čekají ve frontě na vodu. Uprchlícký tábor Kalma, jižní Dárfúr. Foto: USAID.

Významná role v celé situaci připadá Číně, která má zásadní vliv na súdánskou vládu jednak jako největší odběratel ropy a investor, jednak jako největší dodavatel zbraní a vojenské výbavy. Čína přiměla Súdán k souhlasu s rozmístěním spojené mise Africké unie a OSN a posílala tím svůj mezinárodní kredit, pošramocený mimo jiné právě pochybnými aktivitami v Súdánu. Samotný Dárfúr má velké zásoby ropy, která je potenciálním mírotvorným faktorem – ropné infrastruktury lze snadno narušit a pouze stabilita oblasti tak umožní plné využití zisků z její těžby.

Zahraniční mise

Od roku 2004 působí v Dárfúru mise Africké unie, která má udržovat příměří. Zapojení sil OSN se súdánská vláda bránila až do poloviny roku 2007. Po jejím souhlasu schválila Rada bezpečnosti v červenci 2007 vyslání spojené mise OSN a Africké unie o počtu 26 000 vojáků a policistů, s lepší výzbrojí financovanou zeměmi EU a se silnějším mandátem umožňujícím užití síly na ochranu civilistů. Nicméně, ještě v lednu 2008 měla skutečná mise stav pouze 9 000 vojáků, neboť některé evropské státy své závazky zrušily. Na vině je i trvající neochota Súdánu umožnit vstup do země jiným než africkým jednotkám. Členské státy EU dále schválily v září 2007 vyslání mise o počtu 4 300 vojáků do sousedního Čadu a Středoafrické republiky s cílem poskytnout pomoc a ochranu uprchlíkům v táborech, které se nacházejí mimo území Súdánu.

Pozn. Text vychází z aktualizované a doplněné verze hesla Konflikt v Dárfúru v encyklopedii Evropa 2045.